

Міністерство аграрної політики та продовольства України
Національна академія аграрних наук
Інститут розведення і генетики тварин НААН ДП “Головний науково-виробничий селекційно -інформаційний центр у тваринництві Інституту розведення і генетики тварин НААН”
Сумський національний аграрний університет

Інструкція
з оцінки корів
молочних і молочно-м’ясних порід за типом
(Проект)

**Інструкція
з оцінки корів
молочних і молочно-м'ясних порід за типом
(Проект)**

Київ – 2012

Інструкція з класифікації (оцінки) корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом (Проект). – К.: _____, 2012. – 19с.

© Інститут розведення і генетики тварин НААН

© ДП “Головний науково-виробничий елекційно-інформаційний центр у тваринництві Інституту розведення і генетики тварин НААН”

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства аграрної політики
та продовольства України

“ _____ ”

№ _____

Інструкція
з класифікації оцінки корів
молочних і молочно-м'ясних порід за типом

I. Загальні положення

1.1. Ця Інструкція визначає порядок проведення класифікації (оцінки) корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом будови тіла (екстер'єру).

1.2. Поняття, що вживаються у цій Інструкції, мають таке значення:

офіційна оцінка за типом – оцінка у балах типу тварин та їх класифікація, проведена експертами-бонітерами (далі – оцінка за типом);

тип корів – фенотиповий прояв спадковості, виражений морфологічними і функціональними особливостями екстер'єру з урахуванням напрямку продуктивності та реактивної здатності організму тварин;

експерт-бонітер – працівник, який виконує спеціальні роботи з оцінки корів молочних і молочно-м'ясних порід та отримав свідоцтво про атестацію для виконання відповідних робіт;

модельна корова – тварина, яка характеризується бажаним розвитком статей екстер'єру, вим'я і пропорцій будови тіла, які притаманні тваринам відповідної породи, у співвідносній гармонії розвитку всього організму, що забезпечує конституціональну міцність, високу продуктивність і тривале господарське використання;

лінійні описові ознаки типу – окремі ознаки екстер'єру, які оцінюються окомірно і класифікуються у балах за лінійною шкалою.

комплексні ознаки типу – це групи лінійних описових ознак типу, що відносяться до однієї специфічної області;

цільові стандарти бажаного типу тварин – параметри екстер'єру, які визначені для тварин кожної окремої породи чи внутрішньопорідного типу на певному етапі селекції та можуть періодично змінюватися залежно від мети селекції. Особливості цільових стандартів за окремими лінійними описовими ознаками за групами порід розробляються та періодично уточнюються селекційним центром.

1.3. Дія цієї Інструкції поширюється на експерт-бонітерів, власників племінних і підконтрольних тварин і суб'єктів племінної справи у тваринництві, які беруть участь у виробництві, збереженні, використанні, створенні та визначенні племінної цінності племінних (генетичних) ресурсів.

1.4. Оцінка племінних корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом проводиться з метою оцінки бугаїв-плідників за типом їхніх дочок та оцінки окремих корів провідної селекційної групи (бугайвідтворних корів, родоначальниць та продовжувачів високоцінних родин, донорів ембріонів тощо).

1.5. Оцінці підлягають усі корови-первістки атестованих племінних стад, інших підконтрольних стад, у яких здійснюється випробування племінних бугаїв за потомством. Повторна оцінка здійснюється для високопродуктивних корів провідної селекційної групи у разі підвищення класу за типом.

1.6. Організація та проведення оцінки племінних корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом проводиться експерт-бонітерами селекційних центрів.

II. Оцінка типу тварин

2.1. Оцінка типу корів молочних і молочно-м'ясних порід проводиться за двома системами:

- лінійний опис окремих ознак екстер'єру;
- оцінка комплексних ознак типу за 100-бальною шкалою. Підрахунок загального балу на підставі комплексних ознак, які в свою чергу ґрунтуються на лінійних описових ознаках.

2.2. Корови оцінюються впродовж першої лактації, за можливості на 2-4 місяцях, але не раніше 15-го дня після отелення.

2.3. Дочки оцінюваного бугая мають бути відібрані за методом випадкової вибірки (або оцінені усі без винятку), а кількість тварин оцінюваної групи повинна становити не менше 30 голів. Потомство одного бугая має оцінюватися щонайменше двома різними експерт-бонітерами.

2.4. Під час описування тварина має перебувати на твердій та рівній площині з можливістю спостереження за нею у русі.

2.5. У процесі оцінки експерт-бонітер заносить результати до відомості оцінки корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом будови тіла (додаток 1), попередньо записавши ідентифікаційний номер тварини, кличку, дату народження, дату отелення, номер лактації. В оціночній картці вказується дані про

господарство, прізвище експерт-бонітера і дата оцінки.

2.6. Оцінка лінійних описових ознак вим'я проводиться не раніше ніж за 1 годину до доїння.

III. Оцінка лінійних описових ознак типу

3.1. Точний опис кожної лінійної описової ознаки типу є чітко визначеним. Використовується повний ряд оцінок для виявлення проміжних та крайніх значень кожної ознаки.

3.2. Параметри оцінки базуються на очікуваних крайніх біологічних значеннях корови при першій лактації. Шкала охоплює біологічні крайні показники даної популяції. Параметри оцінки визначаються селекційними центрами спільно з породними асоціаціями або радами по породах. (Див. Додаток № 3)

3.3. Оцінюється 17 визначених обов'язкових лінійних описових ознак типу корови (п. 3.5. III. розділу *Інструкції*). Оцінюють тварин за єдиною 9-бальною шкалою. Середня вираженість ознаки оцінюється у п'ять балів, а біологічні відхилення у бік мінімального розвитку – зменшується до одного балу і, навпаки, якщо розвиток ознаки наближається до максимального прояву – зростає до дев'яти.

3.4. Крім 17 обов'язкових, за дев'ятибальною шкалою описуються п'ять додаткових лінійних описових ознак типу (п. 3.6. III. розділу *Інструкції*), оцінки за якими можуть використовуватись для обчислення комплексних (групових) і загальної оцінки корів за типом.

3.5. Обов'язкові лінійні ознаки типу

3.5.1. Ріст. Оцінюється ріст тварини за висотою у крижах і характеризує її розвиток та величину. Показник оцінюється в абсолютній величині за проміром у сантиметрах, який береться мірною палкою (або спеціальною мірною стрічкою) у найвищій точці крижової кістки (на умовній лінії між маклаками) з подальшим переведенням у бали.

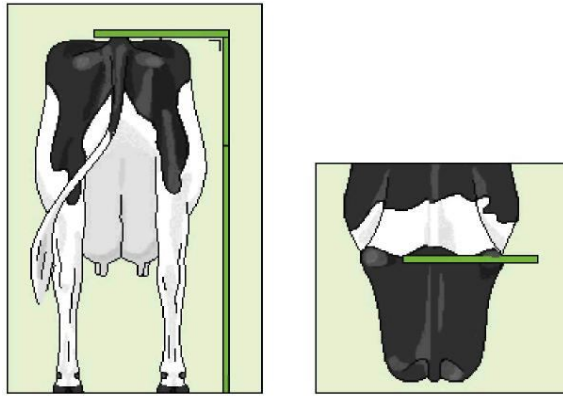
9 – дуже висока;

3 – низька;

7 – висока;

1 – дуже низька;

5 – середня висота;

3.5.2. Ширина грудей. Оглядом спереду оцінюється внутрішня поверхня грудної клітини за відстанню між верхніми виступами грудних кінцівок. Вимірюванням мірною палкою ширини грудей за лопатками

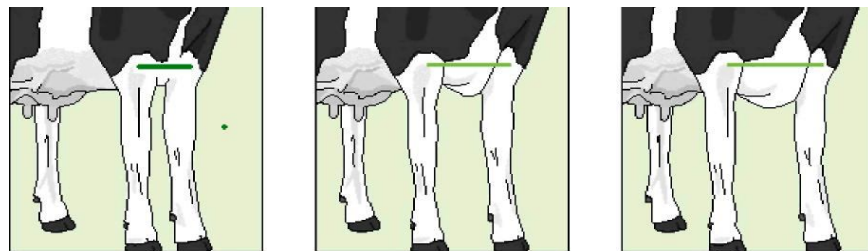
9 - дуже широкі;

3 - вузькі;

7 - широкі;

1 - дуже вузькі.

5 - середнього розвитку;

1

5

9

3.5.3. Глибина тулуба. Вимірюванням мірною палкою глибини грудей від холки до грудної кістки по дотичній до задніх кутів лопаток. Окомірно визначається відстань між верхньою точкою спини та нижньою частиною черева на рівні найглибшої точки останнього ребра. Залежить від віку і періоду лактації. Глибина тулуба достатньою мірою характеризує розвиток травного тракту. Молочна тварина повинна мати глибоке, добре розвинуте, але не відвисле черево.

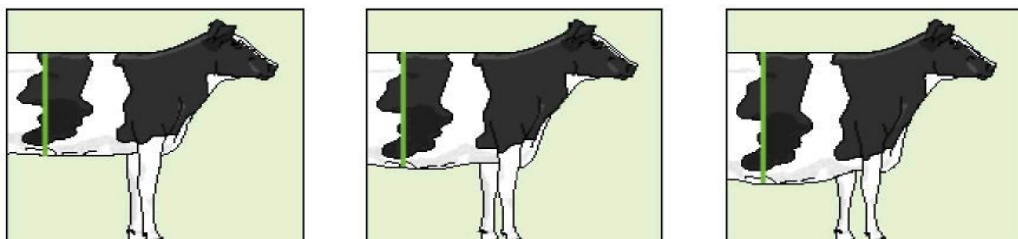
9 – дуже глибокий;

3 – неглибокий;

7 – глибокий;

1 – мілкий.

5 – середньої глибини;

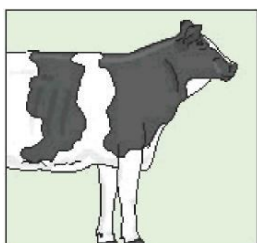

3.5.4. Кутастість. Визначається окомірно. Для молочних корів характерна кутастість форм будови тіла. Основні складові, які лежать в основі визначення ознаки – це худорлява і довга шия, гостра холка; грудна клітина, ребра, боки та сідничні кістки випираються, а м'язи стегна худорляві та увігнуті. Досить важлива ознака молочності – це кут і ступінь відкритості ребер, відстань між ребрами, які мають бути плоскими. Ознаки молочності доповнюють чітко окреслені статі тварини, міцність, витонченість, ніжність та грація.

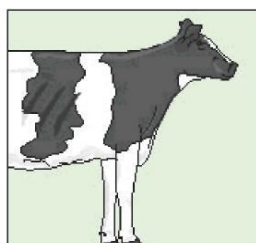
1 – недостатня кутастість, зближеність ребер, грубі кістки;

5 – середня кутастість з відкритим ребром;

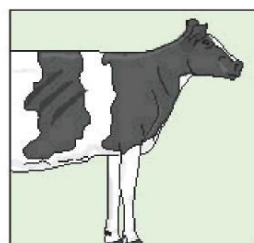
9 – надмірна кутастість, відкриті ребра, плоскі кістки.

1

5

9

3.5.5. Нахил заду. Оцінюється окомірно збоку. Визначається нахил за умовно проведеними горизонтальними лініями на рівні верхніх точок маклака і сідничного горба. Оптимальне значення – верхня точка маклаків вища від верхньої точки сідничних бугрів на 3-5 см. Якщо крайні точки умовно проведеної лінії знаходяться на одному рівні, тобто нахил дорівнює нулю, то таке положення заду оцінюється трьома балами. Бажаний вираз цієї ознаки є оптимальним і оцінюється у 5 балів, а відхилення у бік оцінки положення заду до 1 бала (піднятості) або 9 балів (звислості) є недоліками статі.

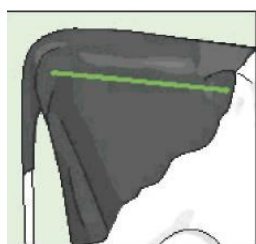
9 - дуже опущений (звислий);

3 - прямий;

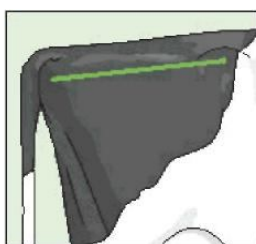
7 - опущений (звислий);

1 - дуже високий

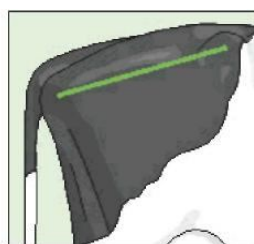
5 - оптимальний варіант;

1

5

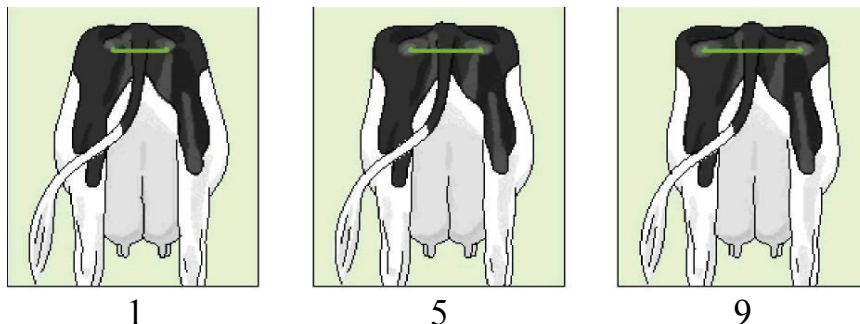
9

3.5.6. Ширина заду. Оцінюється візуально або мірною стрічкою за від-

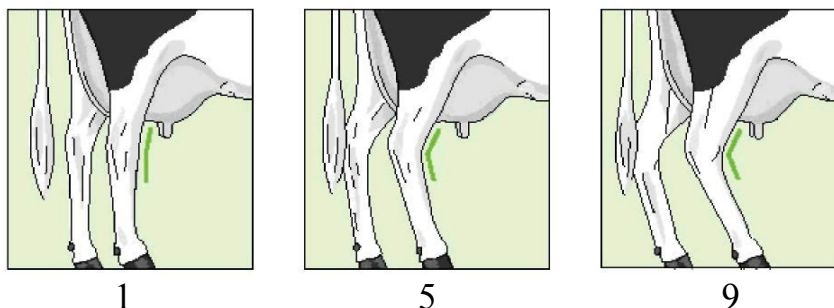
станню між каудальними виступами сідничних горбів.

9 - дуже широкий;	3 - вузький;
7 - широкий;	1 - дуже вузький
5 - середній;	

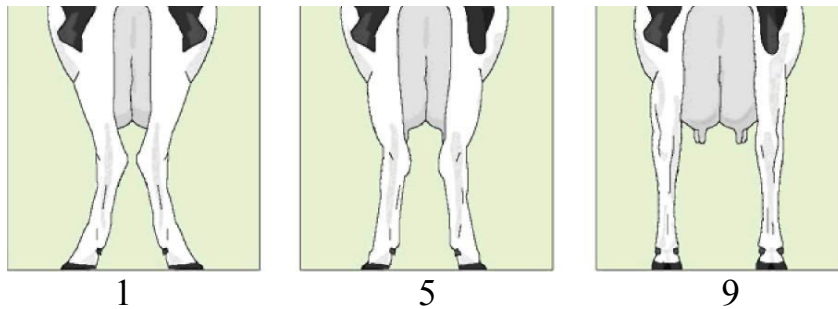
3.5.7. Кут тазових кінцівок. Визначається оглядом збоку стан згину (кута) кінцівок у скакальному суглобі. Бажаний вираз даної лінійної ознаки характеризується оптимально величиною кута, на рівні 148° . Зменшення кута скакального суглоба (шаблестість) або збільшення (слоновість) є недоліками статі.

9 - дуже зігнуті (шаблестість);	3 - пряма постава;
7 - помірно зігнуті;	1 - дуже пряма (слоновість).
5 - середній кут;	

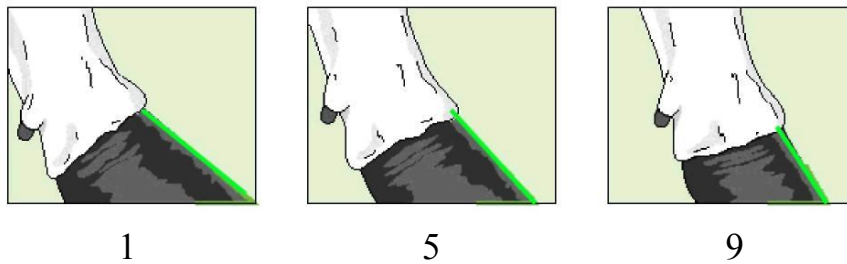
3.5.8. Постава тазових кінцівок. Оцінюється шляхом огляду ззаду за шириною постави. Корови з прямими кінцівками одержують кращу оцінку. Зближеність кінцівок у скакальних суглобах, викривленість ніг істотно знижують оцінку.

9 – паралельно поставлені;	3 – помітний розмет;
7 – помірна зближеність;	1 – екстремальний розмет (іксоподібність).
5 – середній незначний розмет;	

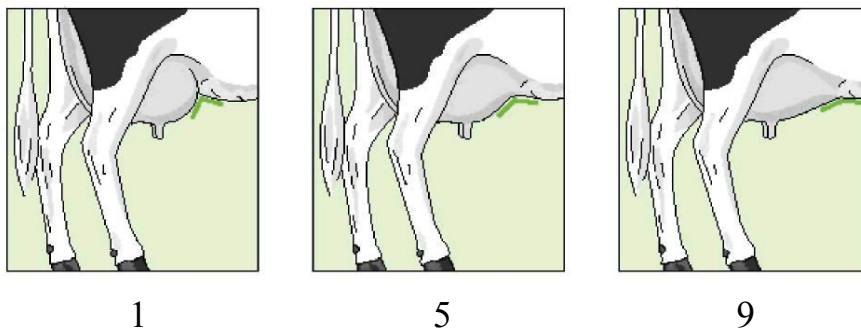
3.5.9. Кут ратиць. Оцінюється ознака візуально за величиною кута, величиною якого є місце з'єднання передньої стінки ратиці з площиною підлоги, а сторонами – висота ратичного рогу від підлоги до волосяного покриву та поверхня площини підлоги. Ураховується висота п'ятки ратиць (підвищення бальної оцінки). Середній вираз постави кута ратиці дорівнює 45° з оцінкою 5 балів.

- 9 - дуже тупий кут, висока п'ятка; 3 – гострий кут;
 7 - тупий; 1 - дуже гострий кут, низька п'ятка.
 5 - середня вираженість кута;

3.5.10. Переднє прикріплення вим'я. Визначається окомірно за кутом у місці з'єднання передніх часток вим'я з черевом, який залежить від міцності його прикріплення. Показник визначається візуально або вимірюванням за допомогою кутоміра (у градусах).

- 9 - дуже міцне і щільне; 3 - слабке;
 7 - міцне; 1 - дуже слабке і вільне.
 5 - середньо допустиме;

3.5.11. Заднє прикріплення вим'я. Візуально або мірною стрічкою ви-

значається висота прикріплення за відстанню від нижнього краю вульви до верхньої лінії залозистої тканини вим'я.

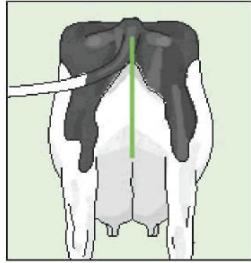
9 - дуже високе;

3 - низьке;

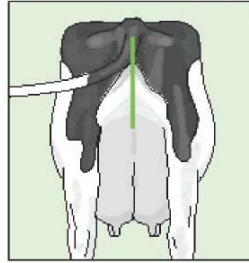
7 - високе;

1 - дуже низьке.

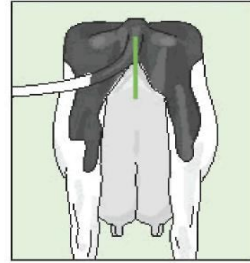
5 - середнє;

1

5

9

3.5.12. Центральна зв'язка. Оцінюється ознака при огляді ззаду візуально за глибиною і висотою підйому борозни по задній стінці вим'я, або вимірюється глибина роздільної борозни спеціальним мірним пристроєм – фіксованою лінійкою.

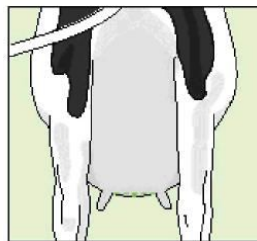
9 - дуже виражена, глибока;

3 - слабка;

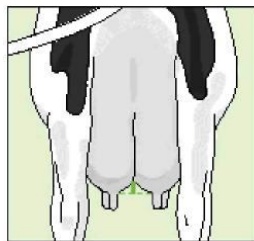
7 – добре виражена;

1 - дуже слабка, невиражена, плоска.

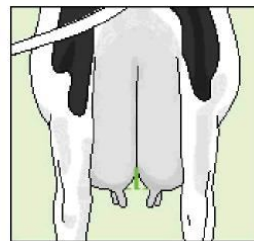
5 - середня;

1

5

9

3.5.13. Глибина вим'я. Оцінюється вимірюванням відстані між умовно проведеною лінією на рівні скакального суглоба і нижньою частиною (дном) вим'я.

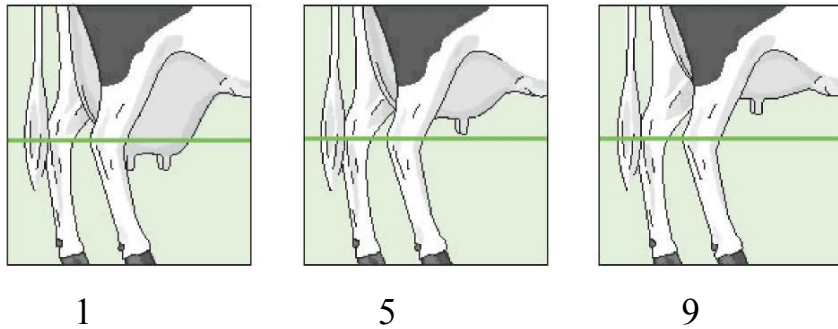
9 - дуже високе розміщення;

3 - низьке;

7 - високе;

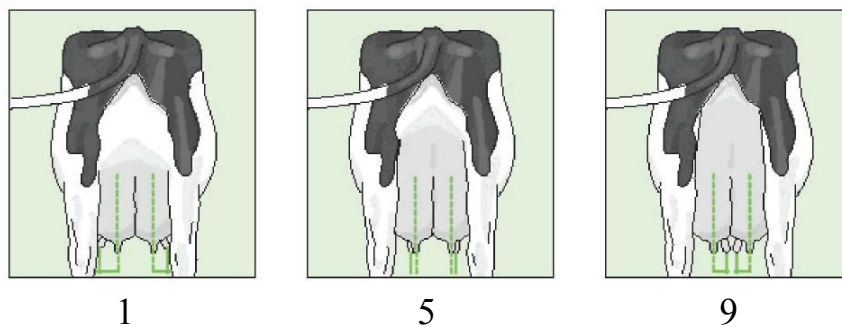
1 - дуже низьке.

5 – середній рівень;

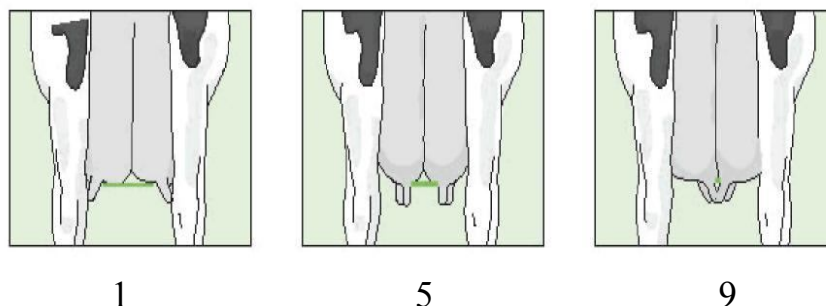
3.5.14. Розміщення передніх дійок. Оцінюють ознаку окомірно за відстанню між передніми дійками та їх розміщенням відносно центру кожної із двох передніх часток вим'я. Бажаний вираз, якщо дійки розташовані на середині часток вим'я та спрямовані вертикально до низу.

9 - дуже зближені, до центру; 3 - проміжне розміщення назовні;
7 - помірно зближені; 1 - широко розміщені, за межами центру чверті.
5 - на середині чверті;

3.5.15. Розміщення задніх дійок. Оцінюються задні дійки окомірно аналогічно переднім за розміщення їх відносно центру часток дна вим'я, вид ззаду. Бажаний вираз ознаки – центральне розміщення дійок, бали зменшуються при зміщенні дійок за межі чверті назовні та збільшуються при зміщенні (зближенні) від центру всередину, а за їх схрещення ставиться 9 балів.

9 - перехрещені; 3 - за межами чверті;
7 - досить зближені; 1 - дуже за межами чверті.
5 - на середині чверті;

3.5.16. Довжина дійок. Оцінюється візуально або вимірюванням довжини передніх дійок. Бажаний вираз ознаки характеризується оптимальною величиною на рівні шести см з відповідною оцінкою п'ять балів. Довгі або короткі дійки небажані.

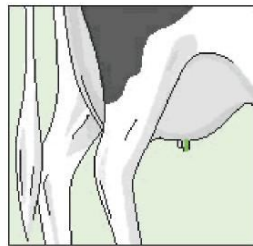
9 - дуже довгі;

3 – короткі;

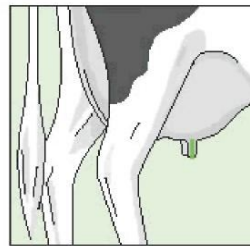
7 – довгі;

1 - дуже короткі.

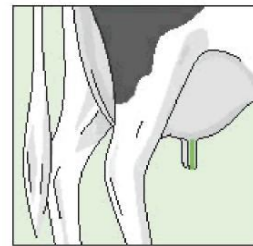
5 – середні;

1

5

9

3.5.17. Вгодованість. Оцінюється товщина жирового покриття над коренем хвоста між сідничними горбами. Величина оцінки зростає при збільшенні жирової складки.

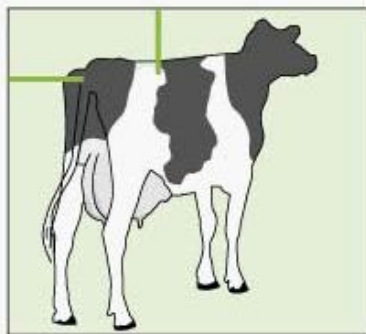
9 – дуже жирне;

3 – тонке;

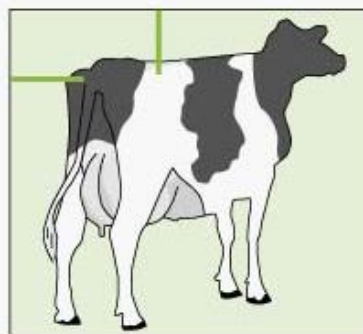
7 – жирне;

1 – дуже тонке.

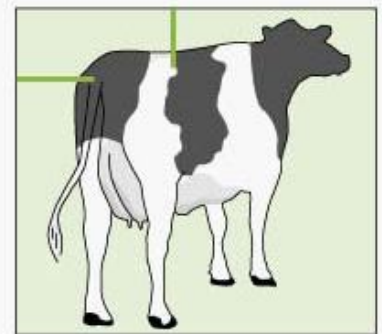
5 – середнє;

1

5

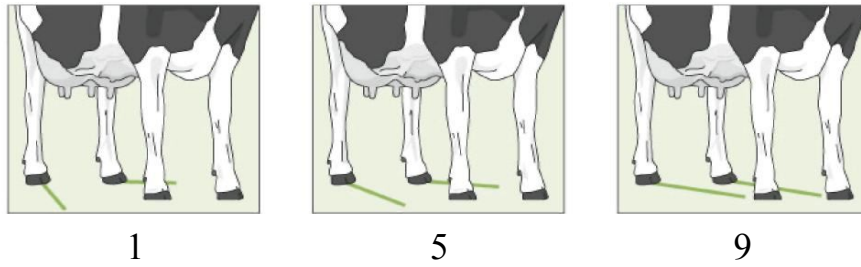

9

3.6. Додаткові лінійні ознаки типу

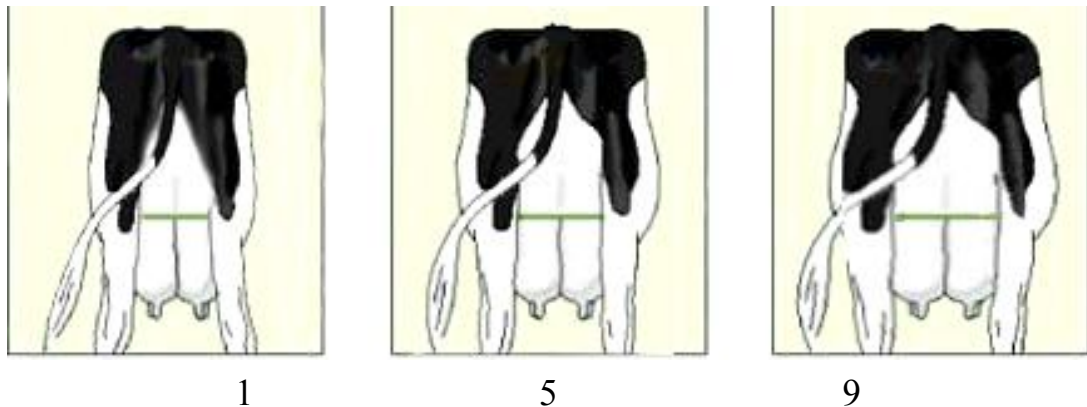
3.6.1. Переміщення. В процесі руху у тварини оцінюється спрямування ходи, лінійне пересування у просторі, напруженість руху, фіксація фази опори та фази перенесення кінцівок, враховується стан ратиць. Оцінка знижується якщо хода слабка, коли присутня кульгавість і, навпаки, твердий, впевнений рух, правильна постава кінцівок, міцні ратиці та бабки підвищують рівень оцінки.

- 9 - відмінна;   3 - слабка;
 7 - задовільна;   1 - дуже слабка хода, кульгава.
 5 - звичайна;

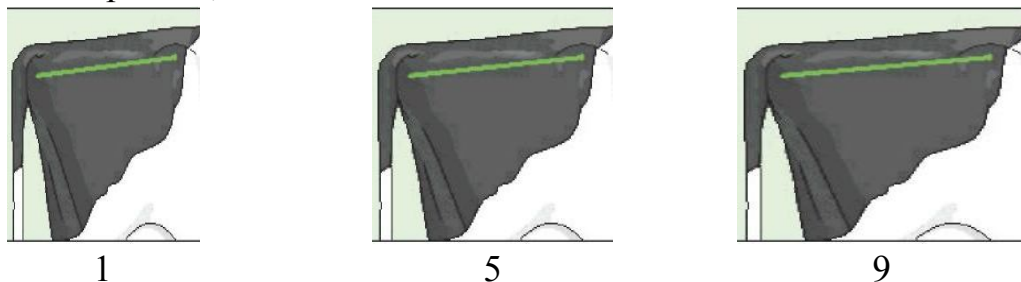
3.6.2. Ширина задньої частини вим'я. Оцінюється окомірною оглядом задньої частини вим'я за його шириною у верхній частині між точками прикріплення.

- 9 – дуже широке;   3 – вузьке;
 7 – широке;   1 – дуже вузьке.
 5 – середнє;

3.6.3. Довжина заду. Оцінюється візуально за відстанню між передніми виступом маклака до крайнього заднього виступу сідничного горба. Ознака характеризує розвиток задньої частини тулубу.

- 9 – дуже довгий;   3 – короткий;
 7 – довгий;   1 – дуже короткий.
 5 – середній;

відповідними ознаками.

4.2. Кожен екстер'єрний комплекс оцінюється незалежно і має свій ваговий коефіцієнт у загальній оцінці тварини: молочний тип – 15 %; тулуб – 25 %; кінцівки та ратиці – 20 % і вим'я – 40 %, (для комбінованих (симентальської) порід: молочний тип – 10 %; тулуб – 25 %, кінцівки та ратиці – 20 %, вим'я – 35 %, обмускуленість – 10 %). Загальна оцінка визначається методом суми добутків, отриманих від множення кількості балів за оцінку кожної групи екстер'єрних ознак на відповідний ваговий коефіцієнт.

4.3. Маточне поголів'я оглядається, оцінюється та класифікується по шкалі від 50 до 97 балів.

4.4. Загальноприйнятою шкалою для дорослих корів (друга лактація та старші) є:

понад 90 балів	– відмінно	(ВД)
85-89 балів	– дуже добре	(ДД)
80-84 бали	– добре з плюсом	(ДП)
75-79 балів	– добре	(ДР)
70-74 бали	– задовільно	(ЗД)
65-69 балів	– погано	(ПГ)

Для корів-первісток найвищою оцінкою є 89 балів.

4.5. Комплексні ознаки типу

4.5.1. Молочний тип

4.5.1.1. Оцінюється фізіологічна здатність тварини до високих надоїв. Тварини молочного типу екстер'єру відрізняються кутастими формами, без ознак слабості та грубості. При оцінці враховується стадія лактації.

4.5.1.2. Ознаки, що характеризують молочний тип:

- голова – з чіткими рисами, легка, характерна для тварин молочних порід;
- шия – довга й тонка, плавно з'єднується з холкою, добре окреслені горло, підгрудок і грудина;
- холка – чітко окреслена, рівна, клиноподібна;
- ребра – довгі, косо спрямовані, кістки широкі, плоскі та довгі, широка міжреберна відстань;
- шкіра – не натягнута, тонка, м'яка й еластична, з блискучим волоссяним покривом;
- гармонія – корови вираженого молочного типу характеризуються добрим розвитком, що гармонійно поєднується з пропорційно розвиненими окремими частинами тіла.

4.5.2. Тулуб

4.5.2.1. Оцінюються міцність, висота, глибина та довжина тулуба.

4.5.2.2. Ознаки, що характеризують тулуб:

- груди – глибокі, широка нижня частина, добре округлені передні ребра, що плавно переходять у лопатку;
- лопатки – щільно прилягають до грудей, западина за лопатками добре виповнена;
- обхват грудей – великий;
- середня частина тулуба – ребра довгі, черево об'ємне і глибоке, але не обвисле;
- спина – довга, пряма, широка, з чітко окресленим хребтом;
- крижі – довгі та широкі, чітко окреслені, з оптимальним нахилом сідничної кістки відносно маклака;
- маклаки – широко розставлені;
- кульшові зчленування – розміщені між маклаками і сідничними горбами, широкі;
- сідничні горби – широко розміщені;
- хвіст – довгий і тонкий, корінь дещо витончений, розташований на рівні лінії спини і трохи вище сідничних горбів.

4.5.3. Кінцівки та ратиці

4.5.3.1. Оцінюється стан тазових і грудних кінцівок (задніх і передніх ніг) та ратиць. Розглядається здатність тварини до вільного руху та навантажень.

4.5.3.2. Ознаки, що характеризують кінцівки та ратиці:

- грудні кінцівки – прямі, широко розставлені, без видимих недоліків;
- тазові кінцівки – при огляді збоку майже перпендикулярні від маклака до бабки, з оптимальним кутом у скакальному суглобі; при огляді ззаду – прямі, з широкою і паралельною поставою;
- скакальний суглоб – добре окреслений, сухий та міцний;
- кістки – плоскі, міцні, з добре вираженими сухожиллями;
- ратиці – міцні, короткі, добре округлені, з високою п'яткою, міжратицева щілина середньої величини.

4.5.4. Вим'я або молочна система

4.5.4.1. При оцінці молочної системи розглядаються будова та структура вим'я. Перевага надається ознакам, від яких залежать високий надій, пристосованість до машинного доїння, зменшення можливості травмування.

4.5.4.2. Ознаки, що характеризують молочну систему:

- загальна характеристика вим'я – загалом симетричне, містке, ванно-або чашоподібної форми, помірно довжини, ширини і глибини, дно рівне, горизонтальне, середня інтенсивність молоковіддачі;
- передня частина вим'я – міцно прикріплена до черевної стінки, достатньо довга, з рівномірно розвиненими частками;
- задня частина вим'я – високо і міцно прикріплена, злегка округлена до дна, однакової ширини від верху до низу, з рівномірно розвиненими частками;
- підтримуюча зв'язка – міцна, утворює глибоку борозну між лівою та правою половинами;
- дійки – однакового оптимального розміру за довжиною і діаметром, циліндричної або злегка конічної форми, спрямовані перпендикулярно донизу, при огляді ззаду - розміщені у центрі кожної частки вим'я;
- молочні вени – добре виражені, довгі, звивисті із розгалуженнями, бажано, щоб вени покривали усе вим'я;
- залозистість – на дотик структура вим'я м'яка, еластична, після видоювання вим'я спадає, створюючи ззаду дрібні складки шкіри (запас вим'я).

4.5.5. Обмускуленість (для комбінованих порід):

- обмускуленість стегон – добре розвинуті, випуклі м'язи. недоліком вважається перерозвиненість, надмірна випуклість м'язів стегна;
- холка – не гостра, має заокруглену форму. недоліком вважається її роздвоєння;
- лопатка – щільно прикріплена, добре обмускулена.

V. Система оцінки (контролю) типу – загальні вимоги

5.1. За класифікацію в межах кожної оціночної системи (порода, групи порід) відповідає одна організація, визначена Міністерством аграрної політики і продовольства України.

5.2. Призначений головний експерт-бонітер навчає та контролює інших експерт-бонітерів у межах оціночної системи для досягнення та підтримки уніфікованого рівня класифікації.

5.3. Експерт-бонітери мають бути незалежні від будь-яких комерційних інтересів суб'єктів племінної справи у тваринництві.

5.4. Підготовча робоча інформація, що надається класифікаторам суб'єктами племінної справи у тваринництві, не повинна містити посилання на родовід чи продуктивність корови.

5.6. В системі оцінки стада повинні бути оцінені всі корови-первістки, що знаходяться в стаді. Маточне поголів'я стада, що є ровесниками оцінюваних телиць з однаковою лактацією, оцінюються за один візит одним і тим же експерт-бонітером.

5.7. Результати класифікації корів за типом заносяться до спеціальної відомості оцінки корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом будови тіла (додаток 1), один примірник якої за підписом експерт-бонітера передається господарству, другий – до селекційного центру. Результати оцінки для формування центральної бази даних надаються не пізніше тижневого терміну після її проведення.

5.8. Вимоги до генетичної оцінки бугаїв та корів

5.8.1. Визначення племінної цінності по бугаям і коровах основане на класифікації корів першої лактації в оціночній системі стада.

5.8.2. Для отримання точних, об'єктивних оцінок племінної цінності слід використовувати сучасні оціночні технології з допомогою методу BLUP. Дані коригуються на вплив факторів віку, стадії лактації та сезону згідно з моделлю. Експерт-бонітери не повинні робити поправки під час оцінювання. Для запобігання неоднорідності варіантів проводиться також коригування варіації між оцінками різних експерт-бонітерів.

5.7.5. Публікуються результати випробування бугаїв у вигляді гістограм та у числовому вираженні в частках середньоквадратичного відхилення (нормоване відхилення). Для більшої наочності та чутливості шкали інформація подається у розмірності 1/12 нормованого відхилення за кожною описовою чи групою ознакою та загальною оцінкою за типом.

Додаток 2

до Інструкції з лінійної класифікації корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом

Міжнародні відповідники:

Angularity – кутастість;
Body condition score – вгодованість;
Body Depth – глибина тулуба;
Central Ligament – центральна зв'язка;
Chest Width – ширина грудей;
composite traits – комплексні ознаки;
dairy strength – молочний тип;
Feet and Legs – кінцівки;
Foot Angle – кут ратиці;
Fore Udder Attachment – переднє кріплення вим'я;
Frame – тулуб;
Front Teat Position – розміщення передніх дійок;
Locomotion – переміщення;
Mammary System – молочна система;
Muscled – обмускуленість;
Rear Legs Rear View – постава кінцівок;
Rear Legs Set – кут тазових кінцівок;
Rear Teat Position – розміщення задніх дійок;
Rear Udder Height – заднє кріплення вим'я;
Rear Udder Width – ширина задньої частини вим'я;
Rump Angle – нахил заду;
Rump Length – довжина заду;
Rump Width – ширина заду;
Stature – висота;
Teat Length – довжина дійок;
Udder – вим'я;
Udder Depth – глибина вим'я.

Додаток 3

до Інструкції з лінійної класифікації корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом

Параметри оцінки окремих лінійних ознак первісток молочних порід

Висота в крижах

1	2	3	4	5	6	7	8	9
130	131-134	134-136	137-139	140-142	143-145	146-148	149-151	152

Ширина грудей

1	2	3	4	5	6	7	8	9
35	36-37	38-40	40-42	43	44-45	46-47	48-49	50

Глибина грудей

1	2	3	4	5	6	7	8	9
65	66-67	68-69	70-71	72-73	74-75	76-77	78-79	80

Нахил заду

1	2	3	4	5	6	7	8	9
+4	+2	0	-2	-3	-6	-8	-9	-11

Ширина заду

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	12	14	16	18	20	22	24	26

Кут кінцівок, градус

1	2	3	4	5	6	7	8	9
150-160			140-149			130-139		

Кут ратиць, градус

1	2	3	4	5	6	7	8	9
15-30			35-50			55-70		

Прикріплення передньої частки вимені

1	2	3	4	5	6	7	8	9
90	90-100	101-110	111-120	121-130	131-140	141-150	151-160	161

Заднє кріплення вим'я

1	2	3	4	5	6	7	8	9
25	24	23	22	21	20	19	18	17

Центральна зв'язка

1	2	3	4	5	6	7	8	9
+1	0,5	0	-1	-2	-3	-4	-5	-6

Глибина вим'я

1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	4	7	10	13	16	19	21	24

Довжина дійок

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Ширина задньої частини вим'я

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18

Довжина заду

1	2	3	4	5	6	7	8	9
45	47	49	51	53	55	57	59	60

Ширина крижів

1	2	3	4	5	6	7	8	9
45	46	48	50	52	54	56	57	58

